МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет технології виробництва і переробки продукції тваринництва

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

Полтава 2018

Актуальні питання технології продукції тваринництва: Збірник статей за результатами III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції 30-31 жовтня 2017 року. – Полтава, 2018 – 284 с.

Викладено актуальні питання сучасних тенденцій технології продукції тваринництва. Розглянуто результати перспективних досліджень з розвитку селекції тварин, інноваційні технології виробництва продукції тваринництва, годівлі тварин, інновації у виробництві харчової продукції.

;

Редакційна колегія: Аранчій В. І., к.е.н., професор, ректор (Полтавська державна аграрна академія) – **голова**, Кравченко О.І., к.с.-г. н. професор – **відповідальний редактор**, Войтенко С.Л., д.с-г.н., професор; Горб О.О., к.с-г.н., професор; Кузьменко Л.М., ., к.с-г.н., доцент; Поліщук А.А., д.с-г.н., професор; Слинько В.Г., к.с.-г. н., професор; Тендітник В.С., к.с.-г. н., професор; Ульянко С.О., к.с.-г. н., професор; Шостя А.М., д.с-г.н., професор..

© –Полтавська державна аграрна академія, 2018 р.

Список використаних джерел

1. Буркат В. П. Генезис порід худоби в Україні / В. П. Буркат, М. В. Зубець, М. Я. Єфименко // Матеріали науково-виробничої конференції: «Нові методи селекції і відтворення високопродуктивних порід і типів тварин». — К. — 1996. — С. 3–8.

2. Кухтин М.Д. Критерії ефективності одержання якісного та безпечного молока / М.Д. Кухтин // Тваринництво України. – 2007. – № 7. – С. 7–8

3.Луценко М. Дослідження процесу доїння корів у спеціалізованих доїльних залах / М. Луценко, Д. Зволейко // Техніка і технології АПК. – 2012. – № 9 (36). – С. 31–34.

4. Луценко М. Ефективність використання роботизованих систем доїння / М. Луценко, Д. Зволейко // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 5 (44). – С. 13–15.

5. Оценка и отбор молочного скота по маститоустойчивости и пригодности к машинному доению // Методические рекомендации. — М.: ВАСХНИЛ, 1990. — 18 с.

6. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинський. — М. Колос, 1969. — 256 с.

УДК 636.5 (477)

Матіюк В.В., здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

Усенко С.О., кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник

Полтавська державна аграрна академія

ПОЛТАВСЬКА ГЛИНЯСТА ПОРОДА КУРЕЙ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

В статті охарактеризовано історію створення та сучасний стан глинястої породи курей в Україні, наведені екстер'єрні особливості, показники

продуктивності, шляхи селекційної роботи та перспективи використання птиці.

Ключові слова: *порода, кури, полтавська глиняста, жива маса, несучість, продуктивність, маса яйця, кількість яєць, виводимість, життєздатність.*

Постановка проблеми. В світі перевага надається птиці коричневих кросів яєчних курей. Це обумовлено підвищеним попитом населення на забарвлені яйця, а також більш високою резистентністю коричневих несучок до хвороби Марека. Ця птиця має високу масу яєць та спокійний темперамент.

В промислових господарствах України зараз використовують курей імпортних кросів, які несуть яйця з білою та коричневою шкаралупою. Але значна частка в загальному виробництві яєць і м'яса птиці належить іншому сектору - це фермерські, неспеціалізовані підприємства і населення, які використовують птицю насамперед загальновживаного типу, тобто від якої можна одержувати і яйце, і м'ясо. Це такі породи як род-айленд червоний, полтавська глиняста, кучинська ювілейна, адлерська сріблясга [1, 2].

Мета досліджень – вивчити історію створення, сучасний стан, екстер'єрні особливості та господарсько-корисні ознаки полтавської глинястої породи курей.

Матеріали і методика. Дослідження історії створення, аналіз показників продуктивності та перспектив використання полтавської глинястої породи курей.

Результати досліджень та їх обговорення. Полтавська глиняста – одна з найвідоміших порід українських курей, яка відноситься до яєчно-м'ясного напрямку продуктивності. У 2007 році наказом Міністерства аграрної політики України її затвердили як нове селекційне досягнення Інституту птахівництва УААН (нині Державної дослідної станції птахівництва НААН) [3].

Полтавські кури – це місцеві кури, які найбільше поширені у лісостеповій зоні України, тобто у Полтавській та Харківській областях, тому вони добре пристосовані до їхніх природно-кліматичних умов. Походження цих місцевих

курей точно не відоме, але є припущення, що вони створені методом народної селекції, тобто шляхом відбору кращих особин, яких одержували при схрещуванні місцевої птиці з імпортованими породами, такими як половий орпінгтон, нью-гемпшир, віандот, яких завозили в Україну наприкінці XIX та на початку XX століть [4].

Вперше цілеспрямована племінна робота щодо поліпшення продуктивних якостей полтавських курей була розпочата у 1912 році на Полтавській сільськогосподарській дослідній станції.

Спочатку полтавські кури мали несучість 70 яєць у рік, середня маса яєць була на рівні 50 г, жива маса курей коливалась від 2,1 до 4,0 кг. У 1928 році на базі Полтавської сільськогосподарської дослідної станції було організовано племінний розсадник із розведення цих курей, з якого населення одержувало поліпшену птицю.

Полтавські кури були частими гостями різних сільськогосподарських виставок, де їх незмінно відзначали в числі кращих [5]. На Всеукраїнському конкурсі птиці, який проводився в 1929-1930 роках у м. Полтава, місцеві полтавські кури показали майже рекордну для того часу несучість - більше 100 яєць на несучку, а в окремих несучок-рекордисток вона була вищою, ніж у породи легорн. Однак промисловий розвиток птахівництва та інтерес до інших порід привели до того, що місцеві кури багатьох регіонів почали вироджуватися. Деяких почали рятувати, і в їх числі опинилася полтавська порода. Населення Полтавщини та Слобожанщини віддавало перевагу розведенню у власних господарствах саме полтавських курей, кращих за м'ясними якостями, більш пристосованих до умов утримання і годівлі та не гірших і за несучістю [5, 6, 7].

У 1948-1949 роках розпочалося планомірне вивчення місцевих полтавських курей. Співробітниками Української дослідної станції птахівництва було проведено обстеження птахогосподарств і власних господарств населення Полтавської області з метою виявлення генетичних ресурсів місцевої птиці.

У 1950 році спеціальним наказом Міністерства сільського господарства України була звернена особлива увага обласних та районних організацій на роботи з глинястими, зозулястими і чорними курми.

З 1953 року було розпочато поглиблену селекційно-племінну роботу. Відбирали кращу типову птицю, добре розвинуту з живою масою більше як 1,7 кг, від матерів із несучістю 100 яєць і більше. Ця птиця добре реагувала на поліпшені умови годівлі й утримання, при впровадженні поглиблених методів селекційно-племінної роботи давала 140-170 яєць на несучку. Півнів відбирали з урахуванням продуктивності матерів та власною живою масою не менш як 2,6 кг. Це поголів'я стало вихідним матеріалом для створення справжнього племінного стада полтавських курей [5]. На той час вони були представлені трьома типами: глинясті, зозулясті, чорні [8].

Полтавські чорні – це місцеві кури, вихідні форми яких невідомі. Найбільш поширеними вони були у Лубенському районі Полтавської області. Загальна чисельність у 1954 році становила 42,9 тис., у 1964 році – 8,5 тис. голів. Забарвлення оперення чорне, пір'я на шиї із зеленим відтінком, існують особини і з золотистою шиєю [5].

Зозулясті кури – вихідні форми невідомі, створені приблизно у XIX сторіччі. На початку 50-х років XX ст. батьківське стадо курей, яке утримували у радгоспах Лубенського, Миргородського, Золотоніського районів Полтавської області, налічувало 33,8 тис. голів. Кури мали більш темне забарвлення оперення порівняно з півнями. Гребінь у більшості курей та півнів трояндоподібний, іноді листоподібний, вушні мочки червоні.

Нині в Україні поширені тільки кури з глинястим кольором оперення, які у 2007 році і були затверджені як порода яєчно-м'ясних курей – полтавські глинясті.

Глинястими курей називають завдяки кольору оперення, схожому на червонувату глину. Можуть бути особини зі світло-глинястим і темно-глинястим опереннням. У курей кінчики пір'їн на шиї і хвості забарвлені у чорний колір. Голова невелика, з коротким міцним дзьобом; гребінь в основному трояндопо-

дібний, але згідно зі стандартом породи є і листоподібна форма (зустрічається у 10% поголів'я); вушні мочки червоні; сережки середньої довжини; шия порівняно коротка, товста; спина широка і довга; груди округлі, виступають вперед; ноги міцні, широко поставлені. У глинястих і зозулястих курей ноги і дзьоб жовті й світло жовті, у чорних – темно-сталевого кольору.

Півні відрізняються від курей темнішим забарвленням пір'я з яскраво-жовтою блискучою гривою і косицями, чорним пір'ям на хвості і крилах [4].

До 1963 року використовували метод масової селекції, а потім – заводські методи. Основна мета селекції – покращення продуктивних і репродуктивних ознак птиці та консолідація її екстер'єрних особливостей. У процесі селекції полтавських глинястих курей значна увага приділялася поліпшенню якості яєчної продуктивності та товарному вигляду яєць.

У період з 1961 по 1987 рр. селекційну роботу з цією породною групою проводили у напрямі створення спеціалізованих за певними ознаками ліній.

Упродовж 1987-1996 рр. генофонд цих ліній і популяцій поетапно було об'єднано в одну лінію.

На даний час порода полтавських глинястих курей представлена однією лінією, до складу якої входить 6 генеалогічних мікроліній [4, 5].

При вирощуванні ремонтного молодняку за 19 тижнів життя падіж становить 4-6%; жива маса курочок у 17 тижнів – 1,34-1,39 кг, півників – 1,69-1,79 кг. Віку знесення першого яйця кури досягають у 160-164 доби, 50% інтенсивності несучості – у 166-172 доби. Несучість на середню несучку становить 235-240 яєць; маса яйця у 30 тижнів – 51,5-53 г, у 52 тижні – 59,5-60,5 г. Шкаралупа яєць має привабливий коричневий колір різної інтенсивності забарвлення. Жива маса курей у 52 тижні – 2,2-2,3 кг, півнів – 3,2-3,4 кг. Збереженість – 93-95%; вивід курчат – 80-82%. Добові курчата мають жовто-коричневе забарвлення пуху.

На даний час однією із найцінніших ознак полтавських глинястих курей є підвищена життєздатність, стійкість до стресів, а також до неопластичних захворювань, зокрема хвороби Марека. Полтавські глинясті кури спокійного тем-

пераменту, добре пристосовані до утримання як на підлозі, так і у кліткових батареях різного типу у тому числі при використанні штучного осіменіння [6, 9].

Враховуючи значний попит населення на різнокольорову птицю загального використання, вітчизняними науковцями проводиться робота щодо ресинтезу зниклих різновидів полтавських курей. Крім того, подальша селекційна робота спрямована на покращення основних господарсько корисних ознак (жива маса, маса яєць, несучість) [5, 6].

Схрещування полтавських глинястих курей з півнями породи білий леггорн дає змогу отримати високопродуктивних гібридних курей з несучістю 260-265 яєць і високою життєздатністю [4].

Висновки. В результаті цілеспрямованої довготривалої роботи (28 років) співробітників Державної дослідної станції птахівництва НААН і спеціалістів Державного підприємства «Дослідне господарство «Борки» створена порода полтавських глинястих курей.

Кури полтавської глинястої породи, поряд з доброю продуктивністю, характеризуються високими адаптаційними якостями і пристосованістю до різних умов утримання, високими показниками інкубаційних якостей і життєздатності, мають привабливе світло-коричневе забарвлення шкаралупи яєць, спокійний темперамент, ніжне м'ясо, яке відрізняється приємним смаком і соковитістю.

Схрещування полтавських глинястих курей з півнями породи білий леггорн дає змогу отримати високопродуктивних гібридних курей.

Список використаних джерел

1. Коваленко Г. Т. Полтавські глинясті кури / Г.Т.Коваленко, Т. В. Іванова, О.П. Подстрєшний // Племінні Ресурси України. – К.: Аграрна наука , 1998. – С. 224-225.

2. Хвостик В. П. Господарсько корисні ознаки курей вітчизняного генофонду / В. П. Хвостик, О. П. Захарченко, Ю. С. Лютий, Т. Б. Печеніжська, Н. А. Фесенко // Птахівництво: Міжвід. темат. наук. зб. — Харків, 2013. — Вип. 70. —С. 30-34.

3. Птахівництво м'ясо-яєчні кури. Про затвердження полтавської глинястої породи яєчно-м'ясних курей в складі 6 генеалогічних ліній. Наказ № 781/111від 6 листопада 2007 р.: "Про затвердження полтавської глинястої породи яєчно-м'ясних курей в складі 6 генеалогічних ліній" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://agroua.net/animals/catalog/ag.

4. Базиволяк С.М. Полтавські *глинясті – порода курей вітчизняної селекції* / *С. М. Базиволяк* // Сучасне птахівництво. – 2014. – № 10. – С. *18-20.*

5. Катеринич О. Національне надбання: кури «Полтавська глиняста» / О. Катеринич, С. Руда, І. Подстрєшна //Аграрний бізнес сьогодні – 2011. – №15-16 (215). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://avianua.com/ua/index.php/statty-po-pticevodstvu/selektsiia-henetyka

6. Мосякіна Т.В. Нова порода яєчно-м'ясних курей «Полтавська глиняста» / Т.В. Мосякіна, Г.Т. Коваленко, І.А. Степаненко, Т.Б. Печеніжська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://avianua.com/index.php/selektsiya-i-genetika/255-nova-poroda-yaechno-m-yasnikh-rurej-poltavska-glinyasta.

7. Панькова С.М. Новий вітчизняний м'ясо-яєчний гібрид для присадибного та органічного виробництва (економічна ефективність вирощування півників) / С.М. Панькова, О.О. Катеринич, О.П. Захарченко, Т.Б. Печеніжська, Н.А. Фесенко // Сучасне птахівництво. – 2015. – №5 (150). – С. 22-24.

8. Іванова Т. Полтавські глинясті кури / Т. Іванова, Г. Коваленко // Пропозиція. – 2003 р. – № 6. – С. 74-75.

9. Мосякина Т.В. Полтавські глинясті кури (рекомендації по розведенню) / Т.В. Мосякина, А.Т. Коваленко, Ю.А. Рябоконь, О.А. Катеринич І.А.Степаненко. / ІП УААН, Державне підприємство дослідне господарство «Борки». - Борки, 2005. – 32 с.

ІННОВАЦІЇ У ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Бондаренко О.М., Найдуков Д.О., Пузанов Ю.С., Сторчак О.В., Діденко О.І. Місце і роль прополісу серед продуктів бджільництва..... 68

Кисельов О. Б. Особливості формування фізико хімічних ластивостевй м'ясної сировини у козликів..... 73

Литвиненко В.О., Карпенко В.Л., Кисельов О. Б. Оцінка корів української бурої молочної породи за морфо- функціональними властивостями вимені..... 78

Матіюк В.В., Усенко С.О. Полтавська глиняста порода курей: історія створення та сьогодення..... 83

Самохіна Є.А. Вплив передінкубаційної технології «штучна кутикула» на розвиток ембріонів та збереженість молодняка курей..... 90

Скрипник Ю.С., Усенко С.О. Культивування ооцит-кумулюсних комплексів свині за постійних та осцилюючих параметрів температури і pH.... 95

Соляник С.В., Соляник В.В. Имитационное моделирование оборота стада и движения поголовья товарного свинокомплекса..... 100

Шамонина А.И. Дегустационная оценка мяса свиней различных генотипов для продуктов детского питания..... 105

Штрикуль М.С., Чорний О.А., Усачова В.Є. Тенденції виробництва та споживання риби в Україні, в світі та перспективи розвитку аквакультури в Полтавській області..... 110

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГОДІВЛІ ТВАРИН

Антонович А.М., Радчиков В.Ф., Эффективность скармливания комбикорма с включением гранулированного люпина при производстве говядины..... 118

Бесараб Г.В., Антонович А.М., Голубицкий В.А., Букас В.В., Карелин В.В., Куртина В.Н. Эффективность разных способов подготовки зерна к скармливанию..... 123